

Αθήνα, 15 Απριλίου 2019

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους κ.κ. Υπουργούς:

- Μεταναστευτικής Πολιτικής
- Προστασίας του Πολίτη
- Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Υγείας
- Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

Θέμα: «Η διαδικασία ταυτοποίησης νεκρών προσφύγων και μεταναστών»

Η αύξηση των μεταναστευτικών ροών είχε ως αποτέλεσμα πολύνεκρα ναυάγια να λαμβάνουν χώρα στα θαλάσσια σύνορά μας αλλά και θανάτους από το κρύο, την αστία και την κακουχία στα χερσαία.

Σε κάθε θάνατο που συμβαίνει με τραγικό τρόπο, όπως ένα ναυάγιο, έχει τεράστια σημασία για τους συγγενείς και τους οικείους, που βρίσκονται σε διάφορα μέρη του κόσμου, να έχουν πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες για τους αγνοουμένους και να εντοπίσουν τους ανθρώπους τους. Διαφορετικά δεν μπορούν να αποδώσουν τις ταφικές τιμές, ώστε να μπουν στη διαδικασία του πένθους, ενώ σε πολλές περιπτώσεις δεν μπορούν να έχουν κανένα νόμιμο έγγραφο στα χέρια τους για τον θάνατο, ούτε καν πρόσβαση σε πληροφορίες σε σχέση με τον θάνατο (τόπο, χρόνο, συνθήκες, τόπο ταφής κλπ).

Ειδικότερα, η πλειοψηφία των θυμάτων θάβονται δίχως να έχουν αναγνωριστεί προηγουμένως καθώς η ταυτοποίηση προϋποθέτει την αντιστοίχιση μεταθανάτιων (postmortem) δεδομένων (προσωπικά αντικείμενα, διακριτικά χαρακτηριστικά στο σώμα, μαρτυρίες διασωθέντων, DNA κλπ.) με προθανάτια (ante mortem) δεδομένα κυρίως από συγγενείς των αγνοουμένων. Σε αυτή τη διαδικασία, όπως καταγράφεται ήδη από το 2015 στην έκθεση με τίτλο Missing Migrants in the Mediterranean: Addressing the humanitarian crisis (ερευνητικό πρόγραμμα σε συνεργασία των University of York, City University London, and the International Organization for Migration, Βλ. <http://www.mediterraneanmissing.eu/wp-content/uploads/2015/10/Γενική-Έκθεση-ελληνικά-Greek-sum>), δεν υπάρχει συστηματοποιημένη διαδικασία συλλογής αποδείξεων (π.χ. για τις κάρτες SIM, πιστωτικές κάρτες, προσωπικά αρχεία, που φέρουν τα θύματα), αλλά αντιθέτως συχνά εγκαταλείπονται στις ακτές. Επίσης απουσιάζει η συμπλήρωση ενός συγκεκριμένου

ερωτηματολογίου, που θα πρέπει να τηρείται υποχρεωτικά κατά τη συλλογή των αποδείξεων. Αξίζει να επισημανθεί, ότι υπάρχει ήδη από το 2009 από την INTERPOL διεθνές πρωτόκολλο που ρυθμίζει τη διαδικασία συλλογής μεταθανάτιων δεδομένων για θύματα μαζικών καταστροφών (Morgan, O., Tidball-Binz, M., van Alphen, D. (2009) Management of Dead Bodies after Disasters. A Field Manual for First Responders. Washington D. C.: Pan American Health Organization, World Health Organization, International Committee of the Red Cross, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies).

Ένα άλλο ζήτημα, που εμποδίζει την αποτελεσματική διαχείριση του προβλήματος, αποτελεί το γεγονός ότι διαφορετικές αρχές καλούνται να αντιμετωπίζουν διαφορετικές φάσεις του προβλήματος, με ελάχιστη συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ τους, όπως ήδη επισημαίνεται στην παραπάνω έκθεση. Προς τούτο προτείνεται προς τις ελληνικές αρχές η σύσταση ανεξάρτητης ανθρωπιστικής επιτροπής με κύρια αρμοδιότητα τον συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων αρχών, από την περισυλλογή των πτωμάτων μέχρι την ταυτοποίησή τους, και η επικοινωνία με την ευρύτερη οικογένεια των αγνοουμένων μέσα από τις κατάλληλες επαφές με πρεσβείες και προξενεία. Για την τήρηση, ωστόσο, του γενετικού υλικού με βάση το νόμο 4249/2014 άρθρο 27 παρ. 1 περ. ε προβλέπεται ήδη, ότι η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών (ΔΕΑ) έχει ως αποστολή την τήρηση των εθνικών αρχείων γενετικών τύπων (DNA) και δακτυλικών αποτυπωμάτων και την εξασφάλιση της ανταλλαγής δεδομένων και πληροφοριών στο πλαίσιο της διασυννοριακής συνεργασίας. Ως εκ τούτου, όλα τα γενετικά δεδομένα αποθηκεύονται στη ΔΕΑ και οι οικογένειες των αγνοουμένων μπορούν να στέλνουν γενετικά δείγματα στη ΔΕΑ, αρκεί αυτό να γίνεται μέσω μιας διαδικασίας, που θα είναι γνωστή στους συγγενείς.

Σε κάθε μη ταυτοποιημένο πτώμα δίνονται δυο αριθμοί πρωτοκόλλου σύμφωνα με την ανωτέρω έρευνα: (1) ο αριθμός πρωτοκόλλου του πιστοποιητικού θανάτου που δίνεται από τον ιατροδικαστή και (2) ο αριθμός που δίνεται από το Λιμενικό Σώμα (συνήθως αποτελείται από την ημερομηνία του ναυαγίου και τον αριθμό του θύματος). Ωστόσο δεν είναι σαφές, αν αυτοί οι αριθμοί τοποθετούνται σε σταθερό σημείο στον χώρο ταφής βάσει συγκεκριμένης διαδικασίας, ενώ, καθώς χαράσσονται σε σπασμένα κομμάτια μαρμάρου, μπορούν να μετακινηθούν εύκολα. Έτσι, αν δεν τηρείται κάποιο πρωτόκολλο στην ταφή και τα διακριτικά μπορούν να μετακινηθούν, αυτό σημαίνει ότι ακόμη και αν τα εργαστήρια της ΔΕΑ ταυτοποιήσουν το γενετικό δείγμα ενός θύματος, δεν εξασφαλίζεται αυτόματα ότι μπορεί να βρεθεί και η σορός στο νεκροταφείο.

Με βάση τα παραπάνω ερωτώνται οι κ.κ. Υπουργοί κατά τον λόγο της αρμοδιότητάς τους:

Σε ποιες ενέργειες προτίθενται να προβούν ώστε:

α) να υπάρξει θεσμοθετημένη διαδικασία ταυτοποίησης και ταφής των νεκρών προσφύγων και μεταναστών με την υιοθέτηση σχετικού πρωτοκόλλου και

β) να συσταθεί και στη χώρα μας ειδική ανθρωπιστική επιτροπή με κύρια αρμοδιότητα τον συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων αρχών από την

περισυλλογή των πτωμάτων, τη συλλογή των μεταθανάτιων στοιχείων και του γενετικού υλικού, την ταυτοποίησή τους, την ταφή τους και την επικοινωνία με την ευρύτερη οικογένεια των αγνοουμένων μέσα από τις κατάλληλες επαφές με πρεσβείες και προξενεία.

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Παρασκευόπουλος Νικόλαος

Γεννιά Γεωργία

Δουζίνας Κωνσταντίνος

Ηγουμενίδης Νικόλαος

Καματερός Ηλίας

Καρά Γιουσούφ Αϊχάν

Κοζομπόλη - Αμανατίδη Παναγιώτα

Κουράκης Αναστάσιος

Μανιός Νικόλαος

Μηταφίδης Τριαντάφυλλος

Μιχαηλίδης Ανδρέας

Μπαλαούρας Γεράσιμος (Μάκης)

Ουρσουζίδης Γεώργιος

Πάλλης Γεώργιος

Παπαδόπουλος Αθανάσιος (Σάκης)

Παπαδόπουλος Νικόλαος

Παπαφιλίππου Γεώργιος

Ρίζος Δημήτριος

Σκούφα Ελισσάβετ (Μπέττυ)

Σπαρτινός Κωνσταντίνος

Σταμπουλή Αφροδίτη

Στογιαννίδης Γρηγόριος

Συρίγος Αντώνιος

Τσίρκας Βασίλειος